

JAUNUMI

No 2021. gada

- MARTA ģimenes ārsti var saņemt **apmaksātas psihiatru un bērnu psihiatru konsultācijas** par savu pacientu ārstēšanu
- MAIJA **ģimenes ārstiem pieejams viegli pielietojams algoritms** pacientiem, kas sūdzas par psihiskās veselības sarežģījumiem
- MAIJA **ģimenes ārsti var nosūtīt uz psiholoģiskās palīdzības konsultācijām** pie valsts apmaksāta psihologa, psihoterapijas speciālista vai ārsta psihoterapeita
- JŪLIJA **ģimenes ārstiem pieejama jauna apmaksāta manipulācija - ar psihiskās veselības traucējumiem slimojošo pacientu dinamiskā novērošana**

**Algoritmi,
pašpalīdzības materiāli
un skalas ģimenes
ārstiem**vmnvd.gov.lv

Psihiskās veselības aprūpes pieejamības uzlabošana primārajā veselības aprūpē

Veselības ministrija 2021. gada sākumā, reaģējot uz Covid-19 pandēmijas negatīvo ietekmi uz iedzīvotāju psihisko veselību, izstrādāja informatīvo ziņojumu "Par nepieciešamajiem pasākumiem 2021. gadam un turpmāk ik gadu, lai samazinātu ilglaicīgu negatīvo ietekmi uz sabiedrības psihisko veselību, ko rada COVID-19 pandēmija". Tas paredz vairākus pasākumus, kas atvieglo arī ģimenes ārstu darbu, palīdzot saviem pacientiem ar psihiskās veselības sarežģījumiem.

Jūsu ērtai lietošanai zemāk esam apkopājuši skaidrojumu par būtiskākajiem jaunumiem, iespējām un materiāliem, kas palīdzēs ikdienas darbā ar pacientiem ar psihiskās veselības izaicinājumiem.

No sirds pateicamies ģimenes ārstiem par ieguldījumu Latvijas iedzīvotāju psihiskās veselības aprūpē!

Jautājumu un ierosinājumu gadījumā sazinieties ar savu Nacionālā veselības dienesta teritoriālo nodaļu [šeit](#)

1. Vienkāršs praktiski izmantojams algoritms, uzņemot pacientu, kurš sūdzas par psihiskās veselības sarežģījumiem (no 2021. gada maija)

Veselības ministrija kopā ar psihiskās veselības nozares profesionāļiem un ģimenes ārstiem ir izstrādājusi viegli pārskatāmus algoritmus bērniem un pieaugušajiem, kas palīdzēs ģimenes ārstam novērtēt situāciju, uzstādīt diagnozi un izvēlēties tālāko ārstniecības ceļu un iesaistāmos speciālistus. Kad algoritms ir apgūta, tā izmantošana aizņems līdz 15 minūtēm Jūsu laika. Tajā ir iekļautas diagnostiskās skalas, kas jāaizpilda pacientam (aizņems no 3 – 7 minūtēm pacienta laika), tālākā ģimenes ārsta rīcības taktika ar piedāvātajām valsts apmaksātajām palīdzības iespējām un iesaistāmajiem speciālistiem, "sarkanā karoga" simptomi u.c. Tāpat tur iekļauts pašpalīdzības ceļvedis un apzinātības un relaksācijas tehnikas, ko ārsts var iedot praktiski ikvienam pacientam ar sūdzībām par psihoemocionālo stāvokli. Algoritmi un tajos iekļautās skalas, kā arī pašpalīdzības materiāli pieejami Nacionālā veselības dienesta mājas lapā [šeit](#).

2. Pacienti ar ģimenes ārsta uzstādītām noteiktām diagnozēm vieglāku traucējumu gadījumos var saņemt valsts apmaksātas psiholoģiskās konsultācijas (no 2021. gada 10. maija)

Nacionālais veselības dienests ir noslēdzis līgumus ar psiholoģiskās palīdzības sniedzējiem, kurus ģimenes ārsts var iesaistīt savu pacientu aprūpē. Tā kā runa ir par ārstniecības procesu, visi speciālisti ir klīniskie un veselības psihologi ar vai bez tālākizglītības psihoterapijā vai ārsti psihoterapeiti. Ģimenes ārsti atbilstoši algoritmam varēs saviem pacientiem izsniegt nosūtījumu pie šiem speciālistiem uz 5-10 valsts apmaksātām konsultācijām. Tā kā līdz šim šādus pacientus konsultēja ģimenes ārsts, nepieciešamības gadījumā piesaistot psihiatru, šo jauno speciālistu iesaiste pakalpojumu klāstā paplašina ģimenes ārstam pieejamo palīginstrumentu loku. Lai ģimenes ārsts saņemtu atgriezenisko saiti par sniegtās psiholoģiskās palīdzības rezultātiem, psihiskās veselības speciālists pacientam noslēgumā izsniedz psiholoģiskās palīdzības sadarbības pārskatu. Šo pārskatu pacientam jānodod ģimenes ārstam (līdzīgi kā citu speciālistu gadījumos).

Pie kādiem psihiskās veselības traucējumiem pacientu var nosūtīt psiholoģiskās palīdzības saņemšanai, ievērojot algoritmā noteikto traucējuma smaguma pakāpi saskaņā ar algoritmu?

Pieaugušajiem	Diagnožu saraksts	Bērniem	Diagnožu saraksts
Adaptācijas traucējumi	Adaptācijas traucējumi (F43.2) Posttraumatiskais stresa sindroms (F43.1)	Depresija	Depresijas epizode (F32) Rekurenti depresīvi traucējumi (F33) Persistējoši garastāvokļa traucējumi (F34)
Depresija	Bipolāri afektīvi traucējumi (F31) Depresijas epizode (F32) Rekurenti depresīvi traucējumi (F33) Distīmija (F34.1) Izdegšanas sindroms (Z73.0)	Trauksme	Fobiska trauksmainība (F40) Cita veida trauksme (F41) Somatoformi traucējumi (F45) Emocionāli traucējumi ar bērnībai specifisku sākumu (F93)
Neirotikie traucējumi	Somatoformi traucējumi (F45) Ģeneralizēta trauksme (F41.1) Panika (F41.0) Fobija (F40.0)	Ēšanas traucējumi	Depresijas epizode (F32) Rekurenti depresīvi traucējumi (F33) Persistējoši garastāvokļa traucējumi (F34)
Ēšana traucējumi	Anorexia nervosa (F50.0) Bulimia nervosa (F50.2)		

Nosūtot pacientu pie psihiskās veselības speciālista, ģimenes ārsts noformē veidlapu Nr.u/27 vai izraksta nosūtījumu E-veselības portālā, adresējot to vienam no trīs psihiskās veselības speciālistiem (klīniskais un veselības psihologs, psihoterapijas speciālists vai ārsts-psihoterapeits) un norādot vienu no tabulā iezīmētajām diagnozēm.

Ambulatorā pacienta talona ievadišana

No 2021. gada maija ievadot talonus par šāda pakalpojuma nodrošināšanu, ambulatorā pacienta talona aizpildīšanā ir svarīgi norādīt jaunu statistiskās uzskaites manipulāciju 60199 "Nosūtījums psiholoģiskās palīdzības saņemšanai", lai varētu izvērtēt nosūtīto pacientu plūsmas virzību.

Kas jā dara pacientam, lai saņemtu psiholoģiskās palīdzības pakalpojumu, kad ģimenes ārsts izsniedz nosūtījumu?

Nacionālā veselības dienesta mājas lapas sadaļā > Iedzīvotājiem > Valsts apmaksāti veselības aprūpes pakalpojumi > Psihiskā veselība ([šeit](#)) un rindapiearsta.lv būs pieejams klīnisko un veselības psihologu, psihoterapijas speciālistu (t.sk. KBT speciālistu) un ārstu-psihoterapeitu saraksts, pieņemšanas vietas un pieraksta tālruna numurs. Tāpat tur norādīts, vai speciālists strādā ar bērniem un pusaudžiem, kas varētu būt būtisks speciālista izvēles faktors. Pacients patstāvīgi izvēlas speciālistu un sazinās ar viņu pa uzrādīto pieraksta tālruni, lai vienotos par konsultāciju uzsākšanu. Ņemot vērā reģionālos un pandēmijas izaicinājumus, visi speciālisti konsultācijas sniedz arī attālināti kādā no interneta platformām.

Algoritmi, pašpalīdzības materiāli un skalas ģimenes ārstiem

 vmnvd.gov.lv

3. No 2021.g. marta ģimenes ārsti jautājumu gadījumā sekmīgākai savu pacientu aprūpei aicināti izmantot attālinātās konsultācijas ar psihiatriem un bērnu psihiatriem. Par šo manipulāciju attiecināms tarifs 4,70 EUR

Atgādinām, ka ģimenes ārsti par savā praksē reģistrētu pacientu veselības stāvokli var attālināti konsultēties ar psihiatriem vai bērnu psihiatriem. Saraksts ar speciālistiem, pie kuriem ģimenes ārsts var vērsties, lai saņemtu attālinātu konsultāciju par savu pacientu, pieejams Nacionālā veselības dienesta mājas lapā > Profesionāļiem > Covid-19 > Ģimenes ārstiem [šeit](#) (vietnes apakšējā daļā).

Lai saņemtu samaksu 4,70 EUR par katru konsultācijas reizi, ģimenes ārsts aizpilda ambulatorā pacienta talonu un uzrāda manipulāciju 60038 "Ārsta-speciālista sniegta attālināta konsultācija ģimenes ārstam"

Aicinām izmantot šo iespēju!

4.No 2021.gada jūlija ģimenes ārsti iesaistīsies savu psihiatrijas pacientu dinamiskajā novērošanā. Par šīm manipulācijām attiecināms tarifs 9,39 eiro apmērā

No 2021. gada jūlija pacienti, kuri novērojas pie psihiatra un kuriem ir stabila un salīdzinoši viegla psihiskās slimības gaita, nonāks ģimenes ārstu pārziņā. Uzsveram, ka tas attiecināms tikai uz tiem pacientiem, kuru medicīniskās indikācijas viņu ārstējošais psihiatrs atzinis kā tādas, kurām psihiatra uzraudzība nepieciešama retāk vai nav nepieciešama.

Par šāda pacienta nonākšanu ģimenes ārsta aprūpē psihiatrs izsniegs ārsta slēdzienu (u/27 veidlapa) par nepieciešamo tālāko terapiju. Savukārt ģimenes ārstu rīcībā būs psihiatru izstrādāta dinamiskās novērošanas veidlapa ar veicamām darbībām, kas palīdzēs dinamiskās novērošanas darbā.

Par šo manipulāciju paredzēta samaksa 9,39 EUR. Ģimenes ārsts to varēs piemērot katru reizi, kad apmeklējums nepieciešams, lai izpildītu noteiktās diagnozes dinamiskās novērošanas veidlapas veicamās darbības (piemēram, psihiskās veselības stāvokļa vai noteiktu izmeklējumu izvērtēšanai). Tāpat neskaidrību gadījumā aicinām iespēju izmantot augstāk minētās valsts apmaksātās attālinātās konsultācijas ar psihiatriem.

Par šī procesa tālāku virzību un izstrādātājām dinamiskās novērošanas veidlapām ģimenes ārsti saņems informāciju nedaudz vēlāk, jo veidlapu izstrādes darbs vēl turpinās.